

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0620288 Norrviken

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

Karta över naturtyper hittas efter sökning av område, gå till fliken Kartskikt, avmarkera allt och under Naturtypskarteringar lägg till Natura naturtypskartan (NNK) och välj Naturtyper (ytor, linje, punkter.)

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. För mer information se Länsstyrelsens hemsida.

Bevarandeplan för Natura 2000 - området

SE0620288 Norrviken

Kommun: Mora

Områdets totala areal: 28,4 ha

Markägarförhållanden: Privata

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen:

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-04-28

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2003-04-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

6410 - Fuktängar

1013 - Kalkkärrsgrynsnäcka, Vertigo geyeri

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:

I natura 2000-området Norrviken är de prioriterade bevarandevärdena de hävdade strandängarna och de kalkpåverkade våtmarkerna.

Motivering:

Områdets främsta värden är knutna till de hävdade strandängarna med kalkgynnad vegetation samt vassruggarna och våtmarkerna som är viktiga livsmiljöer för de utpekade fågelarterna.

Prioriterade åtgärder:

Strandängarna ska fortsätta att hävdas genom slåtter och bete för att förhindra igenväxning av naturtyperna.

Beskrivning av området

Norrviken är en djupt inskuren vik på Solleröns norra sida. Den har karaktär av slättsjö med vidsträckta strandkärr som i vissa partier är rika på bladvass. Avgränsningen mot söder följer en invallningsdamm. Ett dike har grävts genom invallningen ut mot ön i vikens mitt. Ytterligare en invallning finns i områdets nordöstra delar.

Viken och strandkärret omges av delvis betade skogsuddar och nedanför Utanmyra av rätt stora betade strandängar. Kring vårflodslinjen växer snår av olika videarter, vilka utåt ger vika för vidsträckta lågstarrängar där en rad kalkväxter uppträder. Dessa övergår utåt viken i gyttjiga högstarmader, som tvärt avlöses av en blå vattenzon innan vassen tar vid. In mot ön övergår ängarna snabbt i löv- och tallskog på morän (Bratt & Ljung 1993).

Norrviken spelar en viktig roll för fågellivet, främst för slättsjöfåglar som vattenrall och rörhöna. Området tillhör Dalarnas främsta fågelområden, dels tack vare de betade strandängarna, dels som en följd av att ett mycket stort vassområde finns här. Anslutande sumpskogar bidrar ytterligare till diversiteten. Delar av kärrmarken har en mycket artrik flora med rika förekomster av så krävande växter som axag, gulstarr och ängsnycklar.

Betesmarken vid Norrviken har en stor spännvidd med avseende på vegetationstypen. Här finns såväl partier av friskängsflora, med arter som ormrot, prästkrage och blekstarr, som kalkfuktäng, med axag, ängsstarr, klubbstarr och ängsnycklar som värdiga representanter, samt även den mer ensartade högstarmaden. Ängsstarren har för övrigt sin enda förekomst i länet här.

Kombinationen av öppen mad och - åtminstone säsongsvis - en sk blå bård av öppet vatten innanför vassbältet gör området mycket intressant för fågellivet. Bland lägre djur kan kärrgräshoppan nämnas, en art som annars är sällsynt i Dalarna. (Åtgärdsplan, länsstyrelsen 2000)

Vad kan påverka negativt

Fuktängar:

Igenväxning, otillräcklig hävd. Minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan. Otillräckligt betetryck leder också till en ansamling av förna vilken dels kväver ljuskrävande växtarter, dels göder marken när den bryts ner. Den typiska strandbetesfloran är beroende av ett gott ljustillstånd. För fågellivet är det också viktigt att träd och buskar inte får ta över.

Spridning av kemiska bekämpningsmedel, gödsling, kalkning, konstbevattning, täkt av sten eller jord. Strandbetet är en typ av naturlig fodermark, vilket innebär att det har skapats utan andra markförbättrande åtgärder än röjning av träd och buskskiktet och kontinuerlig hävd. Genom att gödsla, kalka, konstbevattna eller på annat sätt förändra miljön, rubbar man de konkurrensförhållanden som råder mellan de olika arterna och orsakar därigenom varaktiga förändringar i florans sammansättning.

Vid rensning av diken inom området bör de upptagna massorna om möjligt transporteras ut ur området, alternativt läggas på de ytor som tidigare använts som uppläggningsplats.

Vid transporter bör särskild hänsyn tas för att inte skada de känsliga markerna.

Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis dikning och täktverksamhet, kan medföra negativa effekter för de känsliga markerna.

Vid skogsbruk i eller i anslutning till objektet bör en tillräcklig skyddszon lämnas. Hänsyn och anpassningar i enlighet med Skogsvårdsstyrelsens policy bör utgöra miniminivå för

skogsbrukets åtgärder. Om dessa genomförs och efterlevs heltäckande bedöms det för närvarande vara tillräckligt omfattande.

Kalkkärrgrynsnäcka:

Utdikning, dränering och skyddsdikning, liksom alla andra åtgärder som ändrar hydrologin i och i anslutning till artens biotoper är allvarliga hot.

Exploatering i form av t.ex. vägbyggen och annan byggnation.

Eutrofiering genom läckage av näringsämnen från jordbruket kan, framförallt i slättbygder, utgöra problem. Liknade effekter, orsakade av kornas avföring och urin, kan ses i kärr som överbetas.

Igenväxning med vass, buskage och träd på grund av att hävd av öppna kärr upphört samt igenväxning av öppnare kärrskogar är påtagliga hot.

Markslitage genom för hårt betestryck och/eller felaktigt utförd röjning.

Skogsbruk på omgivande mark kan ge effekter på hydrologi och lokalklimat etc.

Bevarandeåtgärder

I Natura2000-området Norrviken (habitatdirektivet) behövs bete och/eller slåtter av strandängarna (6410 Fuktängar med blåttåtel eller starr).

Strandängarna på den östra sidan betas idag delvis av nötkreatur hållna av markägaren till SCI-området, resten hävdas genom slåtter.

Strandängarna på den västra sidan hävdas genom slåtter. Länsstyrelsen har på den västra sidan skrivit ett nyttjanderättsavtal med markägaren och ansvarar för skötseln.

Länsstyrelsen har inom LIFE-projektet Foder- och fägring 2012-2015 röjt och fräst strandängar på båda sidorna av området.

Kontinuerlig dialog förs med markägaren för att säkra skötseln.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket.

Mätbara mål, så kallade målbildindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målbildindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter

6410 - Fuktängar

Areal: 13,4 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Tack vare stråket av kalkrikt silursediment här har de gamla strandslättermarkerna karaktären av kalkfuktängar. Kring vårfloDSLinjen växer snår av olika videarter, vilka utåter vika för vidsträckta lågstarrängar där en rad kalkväxter uppträder. Dessa övergår utåt viken i gyttjiga högstarmader, som tvärt avlöses av en blå vattenzon innan vassen tar vid.

I såväl den betade som obetade kalkfuktängen växer ett stort antal starrarter, bland annat länets enda förekomst av den hotade ängsstarren. Rikarter som klubbstarr, hirsstarr, smalfräken och tagelsäv är spridda över området och kring midsommar är strandängarna översållade av tusentals blommande ängsnycklar. I det svagare betade området växer axag rikligt. (Bratt & Ljung 1993)

Betesmarken vid Norrviken har en stor spännvidd med avseende på vegetationstypen. Här finns såväl partier av friskängsflora, med arter som ormrot, prästkrage och blekstarr, som kalkfuktäng, med axag, ängsstarr, klubbstarr och ängsnycklar som värdiga representanter, samt även den mer ensartade högstarmaden. Ängsstarren har för övrigt sin enda förekomst i länet här.

Kombinationen av öppen mad och - åtminstone säsongsvis - en sk blå bård av öppet vatten innanför vassbältet gör området mycket intressant för fågellivet. Bland lägre djur kan kärrgräshoppan nämnas, en art som annars är sällsynt i Dalarna. (Åtgärdsplan, länsstyrelsen 2000)

Bevarandemål

Arealen fuktängar med blåtåtel eller starr ska vara minst 13 hektar. Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma. (Med "igenväxningsvegetation" avses sådana träd, buskar (högre än 1,3m) och annan markvegetation som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag för att kunna medverka till att säkerställa förekomsten av hävdgynnade växt- och djursamhällen samt arter.) Kärlväxtfloran ska vara artrik och dominerad av hävdgynnade arter och med ett stort inslag av typiska arter.

Bevarandetillstånd

Gynnsam

1013 - Kalkkärrsgrynsnäcka, *Vertigo geyeri*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Kalkkärrsgrynsnäcka lever i öppna rikkärr. Den viktigaste miljön för arten är extremrikkärr. Arten förekommer även i kalkfuktängar och sällsynt i rikare stråk i

mosselaggar och i gles sumpskog. Arten är inte extremt kalkkrävande vilket visas av att pH-värdet på lokaler i Syd- och Mellansverige ligger i intervallet 5,75–7,5. I Norge antyder pH-mätningar däremot ett något högre intervall – 6,6–8,0. Ofta hittar man arten i svagt sluttande områden med rörligt grundvatten, medan den verkar vara betydligt ovanligare i våtar och liknande områden med stillastående vatten. Förekomsterna är ofta koncentrerade till små partier av lämplig kärryta.

Arten är fuktighetskrävande och hittas främst i mossrika och ständigt fuktiga parti-er, gärna där det finns tuvor av axag, *Schoenus ferrugineus*, eller lågväxta starr som *Carex lepidocarpa*. Förkärleken för tuviga områden är förmodligen kopplad till att snäckorna genom att förflytta sig i vertikalled snabbt och enkelt kan hitta ”rätt” fuktighet.

I fjälltrakterna hittar man oftast arten i rikkärsmiljöer nedanför trädgränsen. På några få platser i Sverige, t.ex. på Pältsan i nordligaste Norrbotten finns arten ovan-för trädgränsen upp till ca 800 meter över havet. I Dovrefjällen i Norge är arten funnen på upp till 880 meters höjd. De viktigaste miljöerna i de norska delarna av fjällen är rikkärr och kalkfuktängar, företrädesvis i flack terräng och ofta med före-komst av öppna, steniga och grusiga partier.

Spridningsförmågan hos kalkkärsgrynsnäcka kan på goda grunder antas vara starkt begränsad. Arten förekommer i regel mycket koncentrerat på de lokaler där den finns. Avståndet för normal spridning torde ligga i storleksordning några få meter. Att spridning sker även över ganska stora avstånd inses lätt när man studerar artens utbredningsområde. Långdistansspridning sker förmodligen främst via större däggdjur (t.ex. rådjur) och fåglar.

Bevarandemål

Kalkkärsgrynsnäcka (*Vertigo geyeri*) skall finnas kvar i området.

Bevarandetillstånd

Gynnsam. Arten förekommer i området.

Dokumentation

Bratt, L & Ljung, T 1993. Dalarnas ängar och betesmarker. Länsstyrelsen Dalarna, Miljövårdsenheten, rapport nr 1993:1.

Länsstyrelsen Dalarna 2000. Åtgärdsplan för bevarande av biologisk mångfald och kulturhistoriska värden i betesmarker och slåtterängar. Nörderviken, skifte 7A.

Lantbruksenheten.

Naturvårdsverkets vägledning för arter- och naturtyper inom Natura 2000-nätverket.

Bilagor

Den på kartan angivna områdesgränsen är inlämnad som förslag till regeringen.
 Regeringsgodkännande förväntas under 2016.

0 0,5 1 2 Kilometers

1:24 000

Utskrift NNK Yta

- 3110 - Näringsfattiga slättsjöar
- 6411 - Fuktängar Kalkfuktäng
- 7000 - Obestämd våtmark, obestämd natura/icke-natura
- 9000 - Obestämd skog, obestämd natura/icke-natura
- 9810 - Obestämd Taiga/ickenatura-skog
- 9900 - Icke-natura skog

